

N:o 2.

Af herr E. Beckman, om ändrad lydelse af §§ 16, 17, 18 och 25 riksdagsordningen.

Att nu gällande bestämmelser rörande val till Riksdagens Andra Kammare i många stycken kräfva en revision, borde knappast af någon kunna på allvar bestridas.

I främsta rummet gäller detta riksdagsordningens stadgande om sjelfva valrätten.

Ännu qvarstår alltjemt det s. k. »*streckets*» godtyckliga orättvisa, som dömer myndige medborgare till politisk omyndighet endast på den grund att de äro fattige.

Att sådant icke i längden kan fortfara, derom är jag lifligt öfvertygad. Men intill dess att denna reform trängt sig igenom, är det en pligt att inom nuvarande snäva gränser göra allt, hvad som genom lagstiftning kan göras, för att valen må blifva ett korrekt uttryck af valmännens önsningar.

Om den saken böra alla, hvilket parti de än tillhöra, kunna enas. Det ligger lika mycket i *allas* intresse att undanrödja det osäkerhetstillstånd, under hvilket nu valmännens rätt äfventyras i följd af ofullständiga eller otydliga lagbestämmelser och valförrättares försumlighet och missgrepp.

Detta lär emellertid svårligen kunna ske annat än genom en särskild *vallag*, som bör vara af civillags natur och genom sitt nära samband med grundlagen erhåller karakteren af en konstitutionel stadga.

Vid 1887 års senare riksdag väckte jag motion om en skrifvelse till Kongl. Maj:t med anhållan om utarbetande af förslag till en sådan

vallag att föreläggas Riksdagens pröfning. Vid innevarande riksdag har jag äfven samtidigt med denna motion framlemnad en annan i nyssnämnda syfte. I densamma, till hvars motivering jag tillåter mig vördsam samt hänvisa, har jag särskildt erinrat, att många af de bestämmelser i afseende på valen, som äro för både valmän och valförrättare af stor vikt, dock icke äro af den betydelse, att de förtjena plats i en sådan urkund som en nations grundlag. Deraf följer, att många af de tillägg och förtydliganden i grundlagen, som från olika håll påyrkats, synas hellre böra få sin plats i en vallag.

En sådan lag torde för öfrigt helst böra ställas i samband med en mera allmän revision äfven af riksdagsordningens valbestämmelser i allmänhet. För denna uppfattning kan åberopas redan 1885 års konstitutionsutskott, som uttalade, att »önskvärd ordning och säkerhet vid ifrågavarande val näppeligen lärer kunna uppnås utan en mera allsidig granskning och omarbetning af nu gällande lagbestämmelser», ehuru utskottet ej ville afgöra, om ett sådant arbete endast skulle afse »en förändring af vissa delar af våra grund- och kommunallagar, eller de nya lagbestämmelserna till äfventyrs ansåges böra erhålla formen af en särskild vallag».

Emellertid torde vissa partiella reformer i riksdagsordningens föreskrifter redan nu kunna företagas, oberoende af en mera omfattande lagstiftning af det ena eller andra slaget.

Med anledning af allmänt bekanta oegentligheter vid valen, föreslog herr von Ehrenheim vid 1888 års riksdag i Första Kammaren, liksom herr Hammarlund året förut i den Andra, ett tillägg till § 25 riksdagsordningen, i syfte att nytt val alltid skulle anställas, i händelse mer än halfva antalet afgifna röster kasserats.

Vidare föreslog herr von Ehrenheim, att, i händelse riksdagsmannaval i anledning af deröfver anförda besvär ogillades, den pröfvande myndigheten endast skulle ega att förordna om nytt val, men icke förklara någon annan för riksdagsman än den vid valförrättningen utsedde.

Båda dessa förslag synas såväl »nyttiga och nödiga» som »möjliga att verkställa», hvarför jag, då riksdagens sammansättning efter de nya valen är väsentligt förändrad, tillåtit mig att med någon ändring i formuleringen här å nyo framlägga dem.

Ett tredje i samma motion framställt förslag gick ut derpå, att, om vid valet någon, som på grund af tienst eller annat allmänt uppdrag haft att taga befattning med valet, begått sådant fel, att det haft eller kunnat hafva inflytande på valets utgång, valet, om det öfverklagades, skulle ogillas och nytt val ega rum.

Hvad detta sista förslag beträffar, vill det förefalla, som om de missförhållanden, hvilka gifvit anledning till detsamma, skulle väsentligt afhjelpas genom ett stadgande i *vallagen* om skyldighet för domhafvande att under vissa förutsättningar infordra felande valprotokoll.

Vid 1890 års riksdag tillstyrkte konstitutionsutskottet ett tillägg till § 16 riksdagsordningen, i syfte att vid elektorsval ett lika antal suppleanter som elektorer skulle utses.

Ett sådant stadgande förefaller välbetänkt, då man må hända icke ännu kan helt och hållet afskaffa de medelbara valen genom elektorer, hvilket synes mig det rigtigaste. Deremot synas de af utskottet föreslagna närmare bestämmelser rörande suppleanternas inkallande m. m. icke vara af den vigt, att de böra intagas i grundlag. Jag har därför upptagit dem i förslaget till vallag.

Må hända finner konstitutionsutskottet att den här nedan föreslagna formulering icke är antaglig, eller att de föreslagna förändringarna böra behandlas i samband med en mera omfattande granskning af riksdagsordningens stadganden rörande val till Riksdagens Andra Kammare. Jag vågar då uttala den förhoppning, att utskottet ville antingen sjelft framlägga sådant förslag eller ock föreslå Riksdagen att i skrifvelse till Kongl. Maj:t anhålla om utarbetande och föreläggande för Riksdagen af förslag till sådana ändringar i riksdagsordningen i förevarande afseende, som visat sig behöfliga.

Emellertid får jag, under återopande af det anförda, hemställa,

att Riksdagen måtte antaga och till vidare grundlagsenlig behandling förklara hvilande följande lydelse af nedanstående paragrafer i riksdagsordningen:

16.

Valen förrättas — — — — ett tusen. *Sedan elektorer blifvit utsedde, företages val till ett lika antal suppleanter.*

I de valkretsar — — — — magistrat eller dess ordförande.

17.

Vid val af elektorer och deras suppleanter, så ock vid riksdagsmannaval — — — — tillkommer.

18.

Konungens befallningshafvande — — — — stadgadt är. Der
elektorsval — — — — åt den *eller dem, som blifvit till elektor* och
suppleanter utsedde, såsom fullmagt meddela — — — — valprotokollet.

25.

Befinnes vid riksdagsmannaval — — — — ogild.

*Om vid elektors- eller riksdagsmannaval afgifna valsedlar förklarats
ogiltiga till mer än halfva antalet, och detta förhållande finnes inverka på
valets utgång, skall nytt val anställas.*

*Ogillas riksdagsmannaval i anledning af deröfver anförda besvär,
skall den pröfvande myndigheten förordna om anställande af nytt val, men
icke må annan än den vid valförrättningen utsedde af myndigheten förklaras
för riksdagsman.*

Stockholm den 20 januari 1891.

Ernst Beckman.